

Lefkoşa Suriçi Tarihi Dokusu Kentsel Peyzajında Bir Yeşil Alan: “Yiğitler Burcu Parkı”

Yük. Peyzaj Mimarı Esra KÖKSALDI
Yakın Doğu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
<https://orcid.org/0000-0002-4006-2973>
koksaldiesra@gmail.com

Doç. Dr. Zihni Turkan
Yakın Doğu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
<https://orcid.org/0000-0001-5266-5192>
zihni.turkan@neu.edu.tr

Özet

Tarihi kent dokuları, geçmiş ile günümüz arasında bir bağ kuran kültür miraslarıdır. Tarihi süreç içerisinde gelişim gösteren bu alanlar, bir kültür mozaiği olarak günümüze ulaşmakta, kentlerin sahip olukları kimlik üzerinde önemli bir etki yaratmaktadırlar. Tarihi dokuların en önemli bileşeni olan yeşil alanlar ise dokuları doğayla buluşturup, yaşam katmaktadırlar. Tarihi dokuların kentsel peyzaj ile birlikte doğru planlama politikaları doğrultusunda korunmaları, sürdürülebilirlikleri ve geleceğe taşınabilmeleri için büyük önem arz etmektedir.

Kıbrıs'ın başkenti Lefkoşa da tarihi geçmişindeki uygarlıklar dönemlerine ait kültür mirasları ile çok zengin bir tarihi dokuya sahip olmuştur. Kentin merkezi durumundaki suriçinde yer alan tarihi doku, tarihindeki zengin peyzajını koruyamamış, günümüze neredeyse yeşilden yoksun bir şekilde ulaşmıştır.

Çalışmamızda, kuzey Lefkoşa suriçi tarihi kent dokusunda tek kentsel park niteliğiyle önemli bir yeşil alan olan Yiğitler Burcu Parkı konu edilmiş ve parkın oluşumu ile günümüzdeki durumu literatür taraması, yerinde gözlemler ve park çevresinde ikamet eden kişiler ile görüşmeler yapılarak irdelenmiştir. Parkın günümüzdeki durumuna dair sorunların ortaya konması sonucunda kullanılabilirliğini artırmaya ve korunmasına yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Lefkoşa, Suriçi, Tarihi doku, Peyzaj, Yiğitler Burcu Parkı

A Green Space in the Nicosia Walled City Historical Texture Urban Landscape: “Yiğitler Bastion Park”

Abstract

Historical urban textures and cultural heritages bridging the past and the present. Showing a development through the historical process, these spaces reach the present as a cultural mosaic, and have an important effect on the identity that cities possess. As the most important component of historical textures, green spaces bring together textures with nature, and give life to them. Preserving historical textures together with urban landscape with correct planning policies is of great importance for their sustainability and survival into the future.

Nicosia, the capital of Cyprus, has possessed a very rich historical texture with the cultural heritages from the periods of past civilizations. The historical texture in the walled city, which is in a central position, could not preserve the rich landscape in its past, and reached the present almost deprived of green.

In our study, Yiğitler Bastion Park, a green area, which is an important green area in the historical city texture of the northern Nicosia walled city, was the subject and the current situation of the park with the owner was examined through literature review, on-site observations, and interviews with people residing in park couples. Suggestions have been made to reveal the current milk problems of the park, increase availability and protect it.

Keywords: Nicosia, Walled city, Historical texture, Landscape, Yiğitler Bastion Park.

1. Giriş

Tarihi kent dokuları, kentlerin tarihlerindeki farklı dönemlere ait birçok mimari eser ve anıtlarla, geçmişini günümüze taşıyan birer kültür mirasçılarıdır. Tarihi süreçte, toplumların yaşam kültürlerinde, sosyal ve ekonomik yapılarındaki değişimlere bağlı olarak, bu dokularda gerçekleştirilen restorasyonlar, düzenleme çalışmaları ile yeniden kullanımlarla dokulara yaşam kazandırılmaktadır. Doğru ve bilinçli koruma politikalarıyla yapılan çalışmalar, dokulardaki özgünlüğü sürdürülebilir kılmakta ve dokunun gelişimine olumlu katkı sağlamaktadır (Freestone ve Nichols, 2004).

Tarihi kent dokularında bulunan yeşil alanlar, yer aldıkları dokuların tarihi kadar eski bir geçmişe sahip olarak dokulara yaşam veren, kentsel bütünün birer parçası niteliğindedirler. Yeşil alanlar, bu bölgelerde yaşayan insanların rekreatif ihtiyaçlarını karşılamak, insanların sosyalleşmesini sağlamak amacıyla oluşturulmuş alanlardır. Bunun yanı sıra yeşil alanlar buldukları dokulara; çevresel, ekonomik ve turizm açısından da büyük katkı sağlamaktadır. Tarihi dokularda yeşil alanları oluşturan kent parkları ise buldukları dönemin ihtiyaçlarına göre planlı bir şekilde yeniden biçimlenmekte ve düzenlenmektedirler (Stephenson, 1920).

Lefkoşa Türk Belediyesi tarafından park olarak belirlenen Yiğitler Burcu Parkı, Lefkoşa suriçi tarihi kent dokusunda yer alan ve Kuzey Lefkoşa'daki sur burçlarından yalnızca bir tanesi üzerindeki tek kent parkıdır. Park, gerek bu özelliği, gerekse kentin kuzey ile güneyi arasındaki sınır konumu niteliğiyle, suriçindeki yaşamda kullanım yanı sıra kent turizmi içinde önemli bir çekim alanı potansiyeli taşımaktadır. Parkın sahip olduğu bu değerler ve Lefkoşa suriçi kent parkları hakkında bilimsel bir çalışmanın henüz yapılmış olmaması araştırmamızı önemli kılmaktadır.

Çalışmamızın amacı, Kuzey Lefkoşa tarihi kent dokusunda önemli bir yeşil alan olan Yiğitler Burcu Parkı'nın oluşum ve gelişimi ile günümüzdeki sahip olduğu işlevini analiz etmek; bu kapsamda da suriçi tarihi kent dokusunun peyzajındaki yerini irdelemektir. Bu amaç doğrultusunda, parkın Kuzey Lefkoşa suriçi tarihi dokusundaki önemi ile günümüzdeki işlevselliğini ortaya çıkarmak ve daha aktif yaşam kazanması için öneriler sunmak hedeflenmektedir. Tarihi doku, kentsel ve kültürel peyzaj, kent parkları ile analiz çalışması amacıyla seçilmiş olan Yiğitler Burcu Parkı'nın günümüzde sahip olduğu işlevi ve önemi çalışmamızın kapsamını oluşturmaktadır.

Çalışmamızda, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda öncelikle çalışma konumuzun temelini oluşturan tarihi kent dokusu, kentsel peyzaj ve kültürel peyzaj kavramları ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Çalışmamız kapsamında incelemek üzere seçtiğimiz Yiğitler Burcu Parkı'nın tarihsel gelişimiyle ilgili bilgilere ulaşabilmek amacıyla; kitap, internet üzerinden araştırmalar, Lefkoşa Türk Belediyesi'nden ilgili görevliler ve park çevresinde uzun yıllardır ikamet eden beş kişi ile yaklaşık yarımşar saat süren görüşmeler yapılmıştır. Parkın günümüzdeki durumunu tespit için de alan çalışması kapsamında yerinde incelemeler, gözlemler ve fotoğraflamalar gerçekleştirilmiştir.

2. Tarihi Doku ve Kentsel Peyzaj

Tarihi kent dokusu; kentin oluşumunun başlangıcından itibaren güzümüze değin yaşamış olduğu tarihi süreçte farklı uygarlık ve medeniyetlerden geriye kalan yerleşme ve kalıntıların oluşturduğu alanlardır (Ahunbay, 2004). Bu alanlar, tarihsel dönemler içerisinde ortaya çıkan farklı üslup, tarz ve yaşam kültürlerine dair izler barındıran geçmiş ile günümüz arasında bir bağ kuran kültürel miraslardır.

Kentlerde hızla gelişen düzensiz yapılaşma, artan nüfus, sanayileşme, sosyal kültürel yapının değişmesi, ekonomik nedenler, koruma bilinciyle politikalarının yetersizliği gibi nedenler tarihi dokularda önemli ölçüde tahribatlar oluşturmakta, bozulmaları ve yok oluşu ortaya çıkarmaktadır. Bu olumsuz durumun önüne geçebilmek ve kültürel miraslarımızı gelecek kuşaklara bozulmadan aktarabilmek için koruma ve yenileme çalışmaları önem arz etmektedir. Koruma ve yenileme çalışmaları planlanırken tarihi doku çevresi ile bir bütün olarak ele alınmalı ve alanında uzman çeşitli meslek disiplinleriyle birlikte çalışılmalıdır (Kuban, 2000).

Günümüzde planlı ve yeterli koruma çalışması yapılmamış olan tarihi değere sahip kültürel miraslarımızın büyük çoğunluğunu görmek ve anlamlandırabilmek için soyut, cansız parçalar biçiminde minyatür şekilleriyle sergilendikleri sanat merkezleri ve müzeleri ziyaret etmekle yetinmek durumunda kalıyoruz. Oysaki korunmuş ve yenileme çalışmaları yapılmış olan tarihi dokular bizlere; bu alanları oluşturan sokakları, caddeleri, kamusal açık-yeşil alanları ve diğer tüm tarihi yapıları yerinde duran canlı birer eser olarak inceleme ve anlama şansı vermektedir.

Kentsel peyzaj; yoğun yapılaşma ve nüfus artışı sonucu kentlerde oluşan kitle ve beton yığınlarının çevresi ile birlikte ortaya çıkan peyzajdır. Sürdürülebilir, doğa ile uyumlu bir kentsel peyzaj, insanı doğayla yakınlaştırırken insan ilişkilerinin de gelişmesine fayda sağlamaktadır. Kentte yaşam süren bireylerin dinlenebilecekleri, vakit geçirebilecekleri, buluşma, toplanma gibi sosyal aktiviteleri gerçekleştirebilecekleri alanların varlığı, yaşamsal bir gerekliliktir. Kentsel peyzaj alanlarını; meydanlar, bulvarlar, yollar, kent parkları, rekreasyon alanları, gezinti yerleri v.b. açık yeşil alanlar oluşturmaktadır (Korkut ve arkadaşları, 2010).

Kültürel peyzaj; insanların doğayı tarım, yapı inşası, dinsel ve mitolojik anlamları içerecek kapsamda, çeşitli amaçlar doğrultusunda kullanarak biçimlendirmeleri olarak tanımlanmaktadır. UNESCO Dünya Miras Komitesi ise kültürel peyzaj kavramını, doğa ve insanın ortak eserleri şeklinde açıklar ve taşınır taşınmaz kültür varlıklarını içerebileceklerini vurgular. Bu alanlar, buldukları bölgelerin ekonomik, sosyal, kültürel ve yaşam biçimlerinin tarihsel süreç içerisindeki gelişim evrelerini yansıtır niteliktedir. Kentsel peyzaj ve açık yeşil alanlar kültürel peyzaj türlerinden olup insan müdahalesi sonucu belirli bir ihtiyaç doğrultusunda oluşturulmuş alanlardır (Kayın, 2012; Dinçer, 2013).

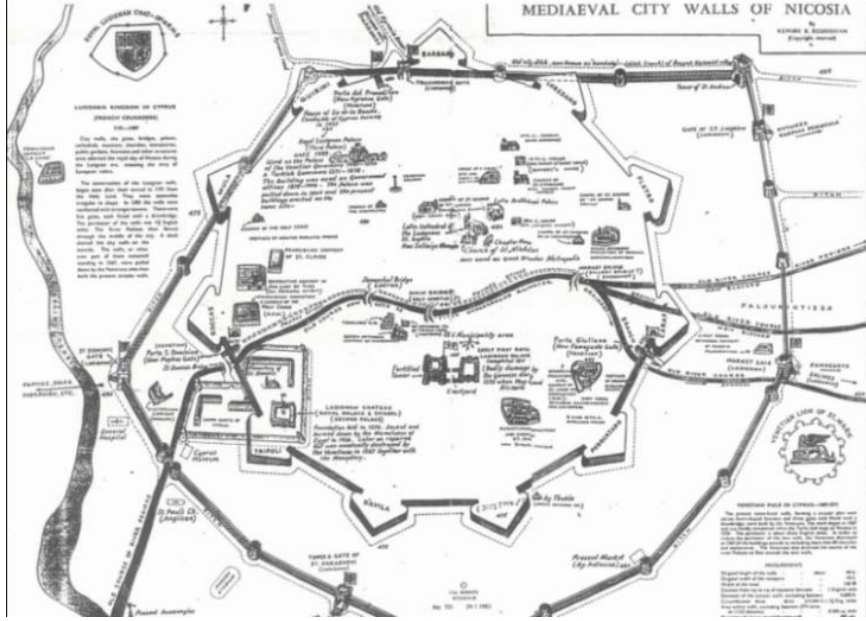
Tarihi kent dokularında peyzaj; kentsel ve coğrafi alanlar içerisinde var olan doğal yapının bir program ve plan dâhilinde oluşturulan düzenini ifade etmektedir. Bu alanlar insanların yerleşik düzene geçmeleriyle birlikte oluşum göstermeye başlamıştır. UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, tarihi kentsel peyzaj kavramını; doğal ve ekolojik bağlamdaki tüm yapı gruplarını ve açık alanlarını ifade eden, insan yerleşimlerini oluşturan, tarihi, coğrafik, bilimsel, estetik, sosyal ve kültürel açıdan önem taşıyan alanlar olarak açıklamaktadır. Bunun yanı sıra tarihi peyzaj, günümüz toplumlarına şekil verebilecek ve nasıl yaşadığımızı anlamlandıracak niteliğe de sahiptir (UNESCO, 2011).

Tarihi kent dokularında peyzaj planlama o bölgelerde yaşayan insanlar ile turistler açısından rahat dolaşım ve psikolojik açıdan iyi hissedebilecekleri alanlar oluşturabilmek amacıyla büyük bir önem taşımaktadır. Tarihi dokularda yeni yapılacak peyzaj düzenlemelerinde öncelikli hedefin, tarihsel süreç içerisinde oluşan ve gelişim gösteren yapısal-bitkisel peyzaj öğelerinin korunması ve yeni planlara dâhil edilmesidir. Planlama yapılırken dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise dokuda yer alan dini, sivil, askeri mimari eserler ile anıtlar, çevresiyle bütünsel olarak düşünülmeli ve düzenlemede kullanılacak tüm öğeler bu yapılar ve kent dokusunun sahip olduğu genel karakteristik özelliğiyle uygun olmalıdır.

Bu hususlar dâhilinde tarihi kent dokularında yer alan açık ve yeşil alanlar, günümüz ve gelecekteki ihtiyaçlar doğrultusunda sosyo-kültürel, turistik, ekonomik, sürdürülebilir, rekreasyonel ve kent halkının ihtiyaçları doğrultusunda yeniden planlanarak yaşama kazandırılmalıdır.

3. Yiğitler Burcu Parkı

Lefkoşa, ilk oluşumundan itibaren hep Kıbrıs'ın idari merkezi olarak yaşam bulmuş ve tarihindeki farklı medeniyetlerin mimari eserleri ile önemli bir tarihi dokuya sahip olmuştur. Kıbrıs'ın Lüzinyanlar döneminde (1192-1489) kent, beş kapılı bir surla çevrelenmiştir. Venedikliler döneminde (1489-1570) ise savunmaya yönelik olarak Lüzinyan suru yıkılarak kentin alanı küçültülmüş ve kent, 1567 yılında, 4800 m. çapında, dairesel yeni bir surla kuşatılmıştır (Balkan, 1998; Salvator, 2012; Turkan, 2008), (Şekil 1). Halen günümüzde Lefkoşa tarihi kent dokusunu çevreleyen bu surun, üç adet kapısı ve on bir adet burcu bulunmaktadır. Kapılar, adanın diğer kentlerinden Lefkoşa'ya ulaşım yönüne göre; Mağusa, Girne ve Baf kapıları olarak isimlenmektedir (Tuğun & Turkan, 2020). Burçlar ise kentin savunmasında görevli Venedikli komutanların isimleri olan *Podocataro (Sazlı)*, *Constanza (Bayraktar)*, *D'Avila (Kara İsmail)*, *Tripoli (Değirmen)*, *Roccas (Kaytaz Ağa)*, *Mula (Zahra)*, *Quirini (Cephane)*, *Barbaro (Musalla)*, *Loredano (Cevizli Derviş)*, *Flatro (Zeytinli)* ve *Graffa (Altun)* ile isimlendirilmişlerdir (Altan, 2006; Anonim, 1978). Günümüzde Lefkoşa'nın Türk ve Rum kesimleri olarak, kuzey ve güney yönlerde bölünmüş konumundan dolayı burçlardan beş adedi (Roccas, Mula, Quirini, Loredano, Flatro) Kuzey Lefkoşa'da, altı adedi de (Tripoli, D'Avila, Constanza, Podocataro, Graffa) Güney Lefkoşa'da yer almaktadır.

Şekil 1: Lefkoşa Lüzinyan (1192-1489) ve Venedik (1489-....) Surları
(K. K. Keshishian – Mediaval City Walls of Nicosia, 1959)

Yiğitler Burcu Parkı, Lefkoşa tarihi kent dokusunu kuşatan surun batı yönünde, Arabahmet Mahallesi'nde yer alan ve Osmanlı döneminde *Kaytaş Ağa*, günümüzde ise *Yiğitler* olarak isimlendirilmiş (Cosmescu, 2015), Roccas burcu üzerinde yer almaktadır. Park, halen kentin ayrıldığı sınır bölgesinde, askeri alan içerisinde bulunmaktadır (Şekil 2).

Yiğitler Burcu Parkı, kuzey Lefkoşa tarihi kent dokusu içerisinde yer alan tek kent parkıdır ve yaklaşık olarak 11.844,62 m² alanı kaplamaktadır. 1964 yılında Kıbrıs'ta başlayan Türk ve Rum toplumları arasındaki siyasi antlaşmazlıklar ve silahlı çatışmalar nedeni ile sınır ve askeri alan olan Yiğitler Burcu, otuz yılı aşkın bir süre sivil halkın erişimine yasaklanmıştır. 1990'lı yılların ortalarında, Lefkoşa Türk Belediyesi ile yapılan çalışmalar sonunda, Yiğitler Burcu, bir kent parkı niteliğinde halkın kullanımına açılmış; parkın bakımı, yenilenmesi gibi sorumluluklar Lefkoşa Türk Belediyesi'nin sorumluluğuna verilmiştir. Ancak parkın kenti bölen yeşil hatta bulunması ve birinci dereceden askeri alan olması nedeni ile kullanımı, akşam saatlerine kadar olmak üzere sınırlandırılmıştır. (Şekil 3).

Şekil 2: Yiğitler Burcu Parkı uydu görüntüsü (Google Maps - 2020)

Şekil 3: Yiğitler Burcu Parkı genel görünüm (Kıbrıs Otel - 2020)

Parka, yeni düzenleme ile Lefkoşa Türk Belediyesi tarafından; büfe, çocuk oyun ekipmanları, banklar, bitkisel ögeler ve çöp kovası, aydınlatma elemanı gibi donatı elemanları sağlanmıştır (Şekil 4).

Şekil 4: Yiğitler Burcu Parkı genel görünüm (Yazar - 2020)

Park içerisinde yer alan bitkisel ögelerin tamamına yakını (Servi ve Çam ağaçları), boyut ve biçimlerinden geçmiş yıllara ait tarihi ağaçlar olduğu anlaşılmaktadır. Parkın bitkileri, Lüzinyan Döneminden itibaren yeşil bir başkent olarak gelişim gösteren kentin tarihi kimliğini yansıtır niteliktedir (Gürkan, 2006). Bunun yanı sıra parka, Lefkoşa Türk Belediyesi tarafından yapılan düzenlemeler kapsamında yeni bitkisel ögelerin de eklendiği gözlemlenmektedir (Şekil 5).

Yiğitler Burcu Parkında yer alan ve işletme kiralaması Lefkoşa Türk Belediyesi'nin sorumluluğunda olan büfe, tarihi doku ile uyumsuz bir yapıya sahiptir. Parkın geçmiş yıllara göre aktif kullanımını yitirmesi, büfenin de kullanımını oldukça azaltmıştır (Şekil 6).

Şekil 5: Yiğitler Burcu Parkı bitkisel öğeler
(Yazar - 2020)

Şekil 6: Yiğitler Burcu Parkı büfe
(Yazar - 2020)

Parkta çocuk oyun elemanları yer aldığı dört farklı bölüm yer almaktadır. Kaydıraklar ve salıncaklardan oluşan oyun alanlarında zemin kaplaması bulunmamakta, oyun elemanları, çocuklar için risk teşkil eden mevcut toprak zemin üzerinde konumlanmaktadır. Oyun elemanlarının, günümüzde bakımsız ve oldukça yıpranmış olmaları, parkın gerekli bakımdan yoksun olduğunu göstermektedir (Şekil 7).

a) Çocuk oyun ekipmanları

b) Çocuk oyun ekipmanları

c) Çocuk oyun ekipmanları

Şekil 7: Yiğitler Burcu Parkı çocuk oyun alanları (Yazar - 2020)

Parkta bulunan ve tarihi doku ile uyumsuz malzemelerden imal edilmiş bank, aydınlatma öğeleri, çöp kovaları gibi donatı elemanları, yetersiz sayıdadır ve bakımsız, yıpranmış durumdadırlar. Ayrıca bu donatı elemanlarının estetik ve işlevsellik açılarından da yetersiz olduğu görülmektedir (Şekil 8).

a) Aydınlatma elemanları

b) Bank ve çöp kovası

Şekil 8: Yiğitler Burcu Parkı'nda yer alan donatı elemanları (Yazar - 2020)

Yiğitler Burcu Parkı'nın dolaşım alanları, işleve özel bir malzeme ile kaplanmamış, sıkıştırılmış toprak olarak bırakılmıştır. Parkta bulunan iki adet tuvalet, temiz kullanılmamak ve yetersiz bakım nedenleri ile kullanımları iptal edilmiştir (Şekil 9).

a) Toprak döşeme

b) Tuvaletler

Şekil 9: Yiğitler Burcu Parkı döşeme elemanları ve tuvaletler (Yazar - 2020)

Bölge halkından edindiğimiz bilgilere göre; Yiğitler Burcu Park alanı, halkın kullanımına açıldığı ilk yıllarda, konumundaki özelliği nedeni ile de gerek bölge halkı, gerekse turistler tarafından yoğun olarak kullanılmıştır. Ancak geçen süre içerisinde, gerekli bakım ve onarımdan yoksun kalması, akşam saatlerinden sabaha kadar kapalı olması ve konumundan kaynaklanan cazibesini yitirmesi nedenleri ile kullanımı azalmış, adeta atıl duruma gelmiştir (Yenidüzen, 2019), (Şekil 10).

a) Otlar ile kaplı oyun alanları

b) Çöplerin yarattığı kirlilik

Şekil 10: Yiğitler Burcu Parkı'nın kirliliği (Yenidüzen, 2019)

4. Değerlendirme ve Sonuç

Tarihi kent dokuları, kentlerin tarihsel süreç içerisindeki oluşum ve gelişimlerine ait yaşam biçimlerini, sosyal, ekonomik ve kültürel yapılarını yansıtan, tarihi içerisinde barındıran birer yaşayan canlı belge niteliğindeki değerlerdir. Tarihi dokularda yeşil alanların özenli ve planlı olarak gelişim göstermesi bu alanları doğa ile buluşturarak kent halkının fizyolojik ve psikolojik gereksinimleri doğrultusunda yaşam katmaktadır. Çalışmamızın konusunu oluşturan Yiğitler Burcu Parkı, Kıbrıs tarihinin farklı dönemlerinde yeşil bir başkent olarak gelişme göstermiş, ancak günümüzdeki küresel ısınma, su kıtlığı ve yeşile olan duyarsızlık nedenleriyle yeşilden yoksun Lefkoşa tarihi kent dokusu için büyük bir önem arz etmekte olan bir yeşil alandır. Bu önemle birlikte Lefkoşa suriçi tarihi kent dokusu için Yiğitler Burcu Parkı'nın sahip olduğu olumlu yönleri yapmış olduğumuz gözlem ve incelemeler sonucunda şöylece sıralayabilmekteyiz:

- Parkın Lefkoşa'nın suriçi tarihi kent dokusu içerisinde erişilebilir, merkezi bir bölgede yer alıyor olması ve suriçinde başka bir kent parkının olmaması,
- Parkın çevresinde kentin tarihi kimliğini yansıtan yapıların bulunması ve bu yapıların çeşitli amaçlar için kullanılması,
- Parkın turizme katkı sağlayabilecek konumda ve potansiyelde olması,

Parkın olumsuz yönleri ve bu alan için tehdit oluşturan unsurlar ise;

- Park alanının birinci dereceden askeri alan olması ve günün her saati kullanıma açık olmaması,
- Tarihi dokunun yaşam kültürünü yansıtacak etkinlik ve faaliyetlerin yapılmaması,
- Tarihi dokunun korunması ve yenilenmesi için yeterli bir koruma planının olmaması ve yapılan düzenleme çalışmalarında kültürel yeşil alanları ön plana çıkarmaya yönelik bir tasarım anlayışının hedeflenmemesi,
- Park içerisinde görsel ve çevresel kirlilik oluşturacak unsurların yer alması,
- Parkta yer alan donatı elemanlarının bakımsız ve işlevsiz olması,
- Alan içerisinde yer alan bitkisel öğelere yönelik gerekli bakım ve kontrolün yapılmaması,
- Bölge halkına tarihi değerlerin korunmasına yönelik bilincin verilmemesi ve bilinçsizliğin kötü kullanıma neden olması,

Kent parkları yalnızca kullanıcıların rekreatif ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla düzenlenmemeli, bu alanların kent yaşamında; eğitim çalışmaları, kültürel ve sanatsal etkinlikler, spor faaliyetleri, bilimsel çalışmaların gerçekleşmesi içinde önem arz ettiğinin bilincinde olunmalıdır. Özellikle tarihi kentler içerisinde yer alan parkları yeniden kullanıma kazandırmak için çok boyutlu olarak düşünüp planlamak ve düzenlemek gerekmektedir. Tarihi çevrelerin yenilenmesi, korunması diğer çalışmalara karşın çok daha fazla hassasiyet, titizlik ve ayrıntı gerektiren bir konudur. Bu kapsamda tarihi dokularda yer alan parkların kültürel değere sahip olduğu bilinci ile hareket etmek ve yapılacak çalışmalarda işlevsellik, estetik değerler göz önünde bulundurularak var olan kültürel peyzajı korumak önem arz etmektedir.

Yiğitler Burcu Parkı, gerek içerisinde halen var olan tarihi bitkileriyle, gerekse de sahip olduğu kültürel değeri nedeniyle doğru bir planlama ile korunması ve yeniden kullanıma kazandırılması gereken bir yeşil alandır. Parka dair yerinde yapmış olduğumuz gözlem ve incelemeler sonucunda yenilenmesine dair önerilerimizi şöylece sıralayabilmekteyiz;

- 1) Parkın tarihi doku ile uyumlu, ilişkili olacak biçimde yeniden planlanması ve kent parkı işlevinin kazandırılması için alanında uzman kişiler tarafından projeler hazırlamak,
- 2) Parkın kullanımını artırmak ve işlevini yerine getirmesini sağlamak amacıyla kullanım saatlerinde düzenleme yapılacak politikalar geliştirmek ve parkın bakım ve temizlik kontrollerinin düzenli bir biçimde uygulanmasını sağlamak,
- 3) Park içerisindeki etkinlik ve faaliyet alanlarını doku ile uyumlu olacak biçimde yeniden düzenlemek,
- 4) Bölge halkının kültürel mirasları korumasına yönelik bilinci geliştirecek çalışmalar düzenlemek,
- 5) Yiğitler Burcu Parkı'nın tüm yenileme çalışmalarının, yazılı ve görsel olarak arşivlenmesi

Sonuç olarak, kuzey Lefkoşa tarihi kent dokusunda tek park alanı olan Yiğitler Burcu Parkı'nın öneminin bilincine varıp, bu tarihi yeşil alanın, başkente ve tarihi dokusuna yakışır bir niteliğe kavuşturulup aktif kullanılması yanı sıra, hassasiyetle korunarak geleceğe aktarılmasını sağlamak amacıyla gerekli çalışmaların ivedilikle yapılması, ilgili tüm kurumlar ile Lefkoşa halkının ortak görevi olmalıdır.

Kaynakça

- Ahunbay, Z. (2004). *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon*. Türkiye, İstanbul: Yapı Yayın (ISBN: 975-7438-38-3).
- Altan, Z. (2006). *Gizemli Kıbrıs*. Lefkoşa: Ateş Matbaacılık Yay.
- Anonim (1978). *Lefkoşa Şehri Müze ve Eski Eserleri*. Lefkoşa: Kıbrıs Türk Müzelerini ve Eski Eserleri Sevenler Derneği Yay.
- Balkan, E. A. (1998). *Tarihsel süreç içerisinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde Toplum ve Mimarlık*. Mağusa: D.A.Ü. Mimarlık Fakültesi Yay.
- Cosmescu, D. (2015). *Venetian Renaissance Fortifications in the Mediterranean*. (ISBN ebook: 978-1-4766-2018-3).
- Dinçer, İ. (2013). *Kentleri Dönüştürürken Korumayı ve Yenilemeyi Birlikte Düşünmek: "Tarihi Kentsel Peyzaj" Kavramının Sunduğu Olanaklar*. International Journal of Architecture and Planning, Cilt: 1, Sayı: 1, s.s:22-40.
- Freestone R., Nichols, D. (2004). *"Realising new leisure opportunities for old urban parks: the internal reserve in Australia"* Landscape and Urban Planning, Cilt: 68, Sayı: 1, s.s: 109 -120.

- Google Maps (2020). Sınır Parkı (Yiğitler Burcu Parkı). 4 Ağustos 2020 tarihinde [www.google.com/maps/place/S%C4%B1n%C4%B1r+Park%C4%B1+\(Yi%C4%9Fiter+Burcu+Park%C4%B1\)](http://www.google.com/maps/place/S%C4%B1n%C4%B1r+Park%C4%B1+(Yi%C4%9Fiter+Burcu+Park%C4%B1)) adresinden alındı.
- Gürkan, H. M. (2006). *Dünkü ve Bugünkü Lefkoşa*. Lefkoşa: Galeri Kültür Yay.
- Kayın, E., (2012). “Bir ‘Kültürel Manzara-Kültürel Peyzaj’ Ögesi Olarak Kırsal Yerleşimlerin Korunmasına Yönelik Kavramsal ve Yasal İrdelemeler”, Mimarlar Odası, Mimarlık Dergisi, Sayı: 367.
- Kıbrıs Otel (2020). Yiğitler Burcu Parkı. 20 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.kibrisotel.com/wp-content/uploads/yigitler-burcu-park%C4%B1-4-870x555.jpg> adresinden alındı
- Korkut, A.B., Şişman, E.E., Özyavuz, M. (2010). *Peyzaj Mimarlığı*, Tekirdağ-Verda Yayıncılık, (ISBN: 978-605-88381-0-9)
- Kuban, D. (2000). *Tarihi Çevre Korumanın Mimarlık Boyutu*. Türkiye, İstanbul: Yem Yayınları.
- Salvator, A. L. (2012). *Kıbrıs'ın başkenti Levkosia*. (Y. Vur, Çev.). Lefkoşa: Galeri Kültür Yay.
- Stephenson, A., M. (1920). ““Old Town Park,” Harrodsburg, Ky.” Register of Kentucky State Historical Society, Cilt. 18, Sayı. 53, s.s. 47,49-58
- Tuğun, Ö. & Turkan, Z. (2020) Lefkoşa Tarihi Kent Dokusunda Geçmişten Günümüze “Girne Kapısı ve Çevresi”. *Yakın Mimarlık*. 3/2, 46-58. Online ID: <http://dergi.neu.edu.tr/index.php/yakinmimarlik/article/view/148>.
- Turkan, Z. (2008). *Lefkoşa Tarihi Kent Dokusunda Sarayönü Meydanı Oluşumu ve Gelişimi*. Lefkoşa: Işık Kitabevi Yay.
- UNESCO (2011). Recommendation on the Historic Urban Landscape, including a glossary of definitions. 17 Temmuz 2020 tarihinde http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=48857&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html adresinden alındı.
- Yenidüzen (2019). Lefkoşa'da Parklar Kirliliğe Boğuldu. 2 Ağustos 2020 tarihinde www.yeniduzen.com/lefkosada-parklar-kirlilige-boguldu-114492h.htm adresinden alındı.